

Kétezer évnek kellett eltelnie, amíg Newton felismerte, hogy az alma ugyanúgy esik a Föld felé, mint a Hold. A mozgásukban látható különbség csupán a kezdő feltételekből következik, és nem a törvények különbözőségéből. Azok a törvények, amelyek érvényesek az égen, igazak a Földön is. Az űrben jelenleg fent keringő Simonyi Károly fejére nem esik a magával vitt alma, sem az űrhajó, mert mindhárman ugyanolyan kezdőfeltétellel kezdtek keringeni.

Érdeemes rámutatni, hogy amikor Arisztotelész a fizikáról téves dolgokat tanított, kortársai tökéletes szobrokat faragtak, olyanokat, mint a diszkoszvető, vagy a dárдавívó, és olyan tökéletes épületeket tudtak emelni, mint az Akropolisz, vagy a Kariatidák csarnoka. Homérosz eposzai tökéletesek voltak a maguk nemében.

Mi volt az oka ennek a kiáltó különbségnek? Sokat gondolkodtam ezen. Azt hiszem, hogy a magyarázatot megtaláltam. A fizikához, vagy általánosabban fogalmazva a természet megismeréséhez arra van szükség, hogy részeire bontsuk a megismerendőt, majd pedig türelmesen elemezzük a részle-

teket. Az analízis során gondosan figyeljük meg a differenciákat. Ezzel szemben a művészeti alkotások létrehozásához nem a részletek a fontosak, hanem az egész. A diszkoszvetőt, vagy a dárдавívót nem részleteiben kell tökéletesen megformázni, hanem az egészet, a maga teljességében. Az alkotónak nem differenciálnia kell, hanem integrálni. Nem az analízis a fontos, hanem a szintézis.

Ezek alapján azt hiszem, hogy mindenkiben két különböző tehetség lakozik. A részekre bontó és az egészé egyező képesség. E két fajta tehetség mindenkiben más és más arányban van jelen.

Amikor Thaleszt követve arra biztatlak, hogy „ismerd meg tenmagadat”, akkor arra biztatlak, hogy derítsd ki azt, hogy milyen arányban van tehetséged a dolgokat részre bontani, azaz analizálni, illetve milyen arányban van tehetséged valami egészet létrehozni, azaz szintézist teremteni.

A pályaválasztáskor is, és az életed során felmerülő későbbi választások során is ez az önmagadra vonatkozó ismeret vezéreljen utadon!

Lovas István

A tartós stressz szerepe a betegségek kialakulásában. A multidiscplinális endokrinológia helye a megelőzésben és a gyógyításban

Kelet-Magyarországi Endokrin Tavasz Hétvége,
Hajdúszoboszló, 2007. március 2–3.

Az endokrinológia mirigyekkel, azok termelte anyagokkal, az ún. hormonokkal foglalkozó tudomány. Minél többet ismerünk meg az emberi szervezet működéséről, annál több hormon, hormonszerű anyag és szerepük válik ismertté a fiziológiás és a kóros, patológias szabályozásokban. Összekötő kapocsként rendeződnek össze ál-

taluk az anyagcsere, az immunológiai és az idegrendszeri folyamatok. Az endokrinológia nem tartozik a gyakorló orvosok kedvenc és könnyen elsajátítható ismeretei közé. Ezért az endokrinológiát művelő szakorvosoknak feladatot kell vállalni ezen speciális tudás megismertetésében, nemcsak egymás között, hanem a háziiorvosi gyógyítást segí-

tően is. Így terveztük el a Kelet-Magyarországi Endokrin Tavaszi Hétvége I. induló rendezvényének megszervezését 2007. március 2–3-án, Hajdúszoboszlón. Hagyományt szeretnénk teremteni, miként ez már több éve megvalósult a Dunántúlon. A téma kiválasztása sajnos nem volt nehéz, a napjainkban egyre több orvosi szakterületen megnyilvánuló krónikus stressz hatásainak elemzése adta.

A kétnapos programban az előadásokat négy nagyobb téma köré csoportosítottuk. 1. A centrális idegrendszer kóros hormonális szabályozásai, traumás sérülések okozta hormonzavar-állapotok és a hormonkezelés okozta veszélyek, ártalmak. 2. Az elhízás okozta anyagcsere eltérések, és a következményes vaszkuláris, endotél károsodás szerepe a kardiovaszkuláris betegségek kialakulásában. A komplementer medicina endokrin orvos szemmel, mire figyeljünk a gyógyításban. 3. A hormonok, a stressz és a neuroimmun szabályozások összekapcsolódása a sejtek, receptorok szintjén. A női nemre háruló megváltozott hormonális sajátosságok, a korai menopausa és csökkenő fogamzóképeség okai. 4. Környezetünk, különösen a jódhiány, a táplálkozás és az allergia szerepe a pajzsmirigy-betegségek kialakulásában, gyakoriságában. Mi a psychoendokrinológia fogalma, múltja és jövője.

Az előadások szokatlan összefüggésekben irányították a figyelmet az endokrinológiai folyamatokra, azok betegségeket előidéző szerepére. Igaz, az endokrin kórállapotok csak ritkán válnak életveszélyessé, de már kis hormoneltérések is kihatással vannak az élet minőségére és -tartamára. Természetesen az is köztudott, hogy bizonyos hormoneltérések esetében még nem kell beavatkozni, de a beteget megfigyelni, gondozni kell. Újszerűek a traumás, különösen a koponyát érintő sérüléseket követően jelentkező hormonhiányos állapotok. Előfordulásukra gondolni kell. A környeze-

ti ártalmak, a táplálkozás egyre jobban kihatnak a hormonális működésekre, ami fokozott felvilágosító munkát igényel.

A stressz állapotában megemelkednek a kortizol, az adrenalin és a noradrenalin szintek, ezért nevezik őket stresszhormonoknak. Az emelkedett kortizolszint miatt klinikailag enyhe, Cushing szindrómának (elhízás, magas vérnyomás, cukorbetegség, csontritkulás, fokozott hajlam a fertőzésekre, melynek háttérben mellékvese túlműködése igazolható) megfelelő kórállapot jöhet létre, míg az adrenalin/noradrenalin szintek okozzák a szervezet vészreakciójára jellemző tüneteket: szapora szívverést, kipirulást, a vércukorszint és vérnyomás emelkedését, a verejtékezés csökkenését. A szervezetben a zsírszövetben, endotél-sejteken, T és B lymphocytákon, hízósejteken, antigén prezentáló sejteken kimutathatók a központi idegrendszeri kortizol hatást közvetítő „cortisol releasing” hormon (CRH), kortizol, adrenalin/noradrenalin, hisztamin receptorok. A májra, zsírszövetre gyakorolt hormonhatások következménye az inzulinrezisztencia-állapot, ami bevezető tünete az endotél, a kardiovaszkuláris károsodások, az érlemeszesedés, elhízás, magas vérnyomás és a cukorbetegség kialakulásának. A stresszhormonok az immunválasz sejtjeinek receptoraira hatva allergiás folyamatok, humorális immunválasz irányába tolják el a szervezet védekező képességét. Egyre több adat igazolja, hogy a terhesség során nemcsak indirekt, az anyai részről kiinduló, hanem a magzatot érő direkt stresszállapotoknak is van a felnőttkorra kiható, morbiditási készsége befolyásoló szerepe.

A sikeres, kellemes hangulatú rendezvényen 60–70 fő vett részt, elsősorban a Dunától keletre fekvő területekről, lebonyolítását a Kenézy Kórház III. Belgyógyászat Alapítványa szervezte és támogatta.

Molnár Ildikó